



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 23/2025-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **PORADCA, s.r.o.**, Pri Celulóžke 40, Žilina, zastúpeného Karkó s.r.o., Obchodná 8985/5A, Žilina, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/245/2019 z 31. mája 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/184/2022 z 28. augusta 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5Co/245/2019 z 31. mája 2021 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/184/2022 z 28. augusta 2024. Napadnuté rozhodnutia navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a zároveň zaviazať krajský súd k úhrade trov svojho právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 9. septembra 2002 poskytol [REDAKOVANÉ] (ďalej len „dlžník“), bezúročne pôžičku vo výške 13 780 000 Sk splatnú 12. septembra 2003. Zaplatenie dlžnej sumy bolo zabezpečené vlastnou zmenkou vystavenou dlžníkom a za jej zaplatenie sa zaručili [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ]. Dlžná suma v rámci lehoty splatnosti nebola sťažovateľovi vrátená.

3. Sťažovateľ podal 11. júna 2006 na Okresnom súde Žilina návrh na vydanie zmenového platobného rozkazu na zaplatenie istiny 13 780 000 Sk s príslušenstvom (o. i. zmenkový úrok 6 %

ročne zo zmenkovej sumy od splatnosti zmenky až do jej zaplatenia, ako aj zmenkovú odmenu vo výške 1/3 % z predmetnej zmenky) smerujúci proti dlžníkovi a avalistom, ktorý bol vedený pod sp. zn. 19 CbZm 2/2008 (ďalej len „zmenkové konanie“).

4. Sťažovateľ podal súbežne 12. júna 2006 na Okresnom súde Bratislava II (po 1. januári 2008 bolo toto konanie vedené na Okresnom súde Pezinok) proti žalovaným (dlžníkovi, ako aj ručiteľom) žalobu o zaplatenie istiny vo výške 13 780 000 Sk s príslušenstvom, ktorá v danom čase predstavovala zákonný úrok z omeškania vo výške 13 % z dlžnej sumy, ktorú odôvodnil medzi sporovými stranami uzavretou zmluvou o pôžičke.

5. Jeden z avalistov uhradil 13. júna 2007 na účet sťažovateľa istinu uplatneného nároku. Okresný súd Žilina v zmenkovom konaní rozsudkom zrušil vydaný zmenkový platobný rozkaz v časti zaplatenia zmenkovej sumy a sťažovateľovi priznal úrok z omeškania vo výške 6 % ročne zo sumy dlžnej istiny od 12. septembra 2003 do zaplatenia (13. júna 2007). Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 13CoZm/1/2012 zo 6. decembra 2012 tento rozsudok potvrdil.

6. V súbežne prebiehajúcim konaní na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 4C/95/2011 po čiastočnom zastavení konania zostal jeho predmetom iba nárok na zaplatenie zákonného úroku z omeškania za obdobie trvajúce od 13. septembra 2003 do 13. júna 2007. Okresný súd rozsudkom č. k. 4C 95/2011-195 zo 7. apríla 2016 (ďalej len „prvostupňový rozsudok“) uložil žalovaným povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľovi zákonný úrok z omeškania vo výške 13 % ročne zo sumy 457 412,20 eur od 13. septembra 2003 do 13. júna 2007 a rozhodol aj o trovách konania, ktoré mali žalovaní spoločne a nerozdielne zaplatiť. Krajský súd rozsudkom č. k. 5Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 potvrdil prvostupňový rozsudok ako vecne správny. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018 dovolanie žalovaných (dlžník a ručiteľia) proti rozsudku krajského súdu z 24. októbra 2017 odmietol.

7. Rozsudok krajského súdu z 24. októbra 2017 aj uznesenie najvyššieho súdu zo 17. septembra 2018 boli zrušené nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 47/2019-51 z 15. októbra 2019, v ktorom tento súd zaviazal sudy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci, aby posúdili individuálne okolnosti daného prípadu tak, aby nimi uskutočnená aplikácia právnych predpisov v danej veci nebola poznačená formalistickým prístupom, ktorý by v dôsledku jeho prísnosti a neadekvátnosti neumožňoval presadenie zrejmej spravodlivosti.

8. Krajský súd napadnutým rozsudkom z 31. mája 2021 zmenil prvostupňový rozsudok v časti priznaných úrokov z omeškania tak, že namiesto zákonnej výšky 13 % p. a. priznal sťažovateľovi nárok proti žalovaným vo výške 7 % p. a. Krajský súd znížil zákonný úrok z omeškania o zmenkový úrok, ktorý už bol sťažovateľovi priznaný. Najvyšší súd následne napadnutým uznesením z 28. augusta 2024 dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu z 31. mája 2021 podané z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje tým, že dôsledky súbežnej existencie nároku na zmenkový úrok podľa § 48 ods. 1 bodu 1 zákona č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov (ďalej len „zmenkový zákon“) a úroku z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka nie sú zákonom upravené, a preto mal byť každý z týchto nárokov

priznaný v celom rozsahu, tzn. v rozsahu stanovenom v príslušnom zákone. Krajský súd v napadnutom rozsudku nevykonal žiadne dokazovanie, odôvodnenie jeho rozsudku je svojvoľné bez opory v zákone. Krajský súd nedostatočne odôvodnil právny záver, na základe ktorého zákonný nárok sťažovateľa na úrok z omeškania svojvoľne znížil o sťažovateľovi už v tom čase súdom priznaný zákonný zmenkový úrok. Dôsledkom tohto postupu je vytvorenie neexistujúceho zákonného normatívneho pravidla, podľa ktorého koexistencia nároku na zákonný úrok z omeškania a nároku na zákonný zmenkový úrok týkajúca sa tej istej kauzy je v rozpore s dobrými mravmi.

10. Najvyšší súd neodpovedal na ním položenú zásadnú právnu otázku, ktorá ešte nebola v právnej praxi riešená, či je alebo nie je v súlade s právom súbežné uplatnenie nároku na zákonný úrok z omeškania a zákonný zmenkový úrok, alebo je táto skutočnosť *ipso facto* v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti poukázal na judikatúru českých súdov, v ktorej je podľa neho prezentovaný opačný právny záver týkajúci sa možnosti súbežného uplatnenia nárokov na zákonný úrok z omeškania a zmenkový úrok.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces nedostatočným odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý neuviedol dostatok dôvodov na zníženie nároku na úrok z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka o zmenkový úrok podľa § 48 ods. 1 bodu 1 zmenkového zákona, ako aj uznesením najvyššieho súdu, v ktorom sťažovateľ nedostal odpoveď na ním položenú zásadnú právnu otázku.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať skutkový stav zistený všeobecným súdom ani jeho právne názory. Úloha ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, ale obmedzuje sa na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 301/2020).

III.1. K porušeniu označených práv sťažovateľa rozsudkom krajského súdu:

13. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vyčíta napadnutému rozsudku krajského súdu, že nevykonal dokazovanie podľa pokynu ústavného súdu a odôvodnenie jeho rozhodnutia je nedostatočné, svojvoľné, bez opory v zákone. Takáto argumentácia obsahovo naplňuje vadu zmätočnosti, čo je dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý však sťažovateľ v dovolaní neuplatnil. Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“, ktoré je dotknutým ustanovením garantované strane sporu,

a súčasťou práva na spravodlivý proces je pritom nepochybne aj náležité odôvodnenie rozhodnutia zodpovedajúce kritériám čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 559/2018, I. ÚS 230/2022).

14. Keďže sťažovateľ podal dovolanie len z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, je jeho argumentácia subsumovateľná pod vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP neprípustná v zmysle § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pretože sťažovateľ mal k dispozícii podanie účinného prostriedku nápravy, ktorý riadne nevyužil, pričom neuvádza prípadné dôvody osobitného zreteľa jeho nevyužitia (§ 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, IV. ÚS 92/2022).

15. Pokiaľ ide o námietky nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom, tie boli aj obsahom podaného dovolania, o ktorom rozhodol najvyšší súd. Z hľadiska uplatnenia princípu subsidiarity, ktorý vo vzťahu k preskúvanému rozsudku krajského súdu opodstatňuje uprednostnenie právomoci dovolacieho súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy), vylučuje podanie dovolania právomoc ústavného súdu na opakovaný prieskum tých namietaných porušení rozsudkom krajského súdu, o ktorých rozhodoval najvyšší súd (§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

16. Ústavný súd preto podľa § 56 ods. 2 písm. a) a d) zákona o ústavnom súde odmietol ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie, resp. pre neprípustnosť.

III.2. K porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu:

17. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

18. Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o namietanej veci aj najvyšší súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

19. Ústavný súd sa na tento účel oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým rozhodol o neprípustnosti dovolania sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu. V podanom dovolaní sťažovateľ namietal nesprávne právne posúdenie otázky, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, definujúc štyri podotázky, z ktorých každá vychádzala z predpokladu, že krajský súd dospel k právnomu záveru, podľa ktorého súbeh nároku veriteľa na zákonný úrok z omeškania z kauzálneho vzťahu pre nezaplatenie dlhu riadne a včas a súčasne jeho nároku na zákonný zmenkový úrok zo zmenky je v rozpore s dobrými mravmi [položené dovolacie otázky: „1. Je v súlade s dobrými mravmi, aby veriteľovi patrilo voči dlžníkovi nárok na zákonný úrok z omeškania z kauzálneho vzťahu, pre nezaplatenie

dlhu riadne a včas a súčasne nárok na zákonný zmenkový úrok zo zmenky, ktorá nárok veriteľa zabezpečuje? 2. Ak je tomu tak, že veriteľovi nemôže patriť úrok z omeškania a súčasne zmenkový úrok, ktorý nárok v prípade ich vzájomnej kolízie zaniká a prečo? Zaniká nárok na zákonný zmenkový úrok, pokiaľ súčasne platí, že existuje nárok zmenkového veriteľa na zaplatenie úroku z omeškania z kauzálneho vzťahu? Alebo sa naopak znižuje nárok na úrok z omeškania len a iba preto, že kauzálny vzťah je zabezpečený zmenkou, z ktorej vyplýva zo zákona zmenkový úrok? 3. Čo by sa stalo v prípade, ak by bol úrok z omeškania nižší ako je zákonný zmenkový úrok zo zmenky? Znamená to, že by veriteľ musel dlžníkovi vrátiť zaplatený zmenkový úrok vo výške, v ktorej by presahoval výšku úroku z omeškania? 4. K akému momentu zaniká nárok na úrok z omeškania/zmenkový úrok z dôvodu ich vzájomnej kolízie? K momentu priznania prvého z nich súdom alebo k momentu ich úhrady dlžníkom? Čo ak by došlo k indosovaniu zmeny (zmenka v danom prípade nezabezpečovala nárok na úhradu úroku z omeškania)? Aj v takom prípade zaniká nárok na zmenkový úrok/úrok z omeškania?“].

20. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že od vyriešenia sťažovateľom položenej právnej otázky rozsudok krajského súdu v skutočnosti nezávisel. V tejto súvislosti najvyšší súd odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu (predovšetkým jeho bod 28), v ktorom riešil otázku právnych následkov vplyvu zmenkového záväzkového vzťahu na vzťah kauzálny. Krajský súd, vychádzajúc z účelu zabezpečovacej zmenky, konštatoval, že splnením záväzku zo zmenky zanikne kauzálny záväzok, z ktorého je možné žiadať len to, čo nemožno žiadať na základe zmenky. Následne uzavrel, že ak bol veriteľovi priznaný zmenkový úrok, ktorý do istej miery plní funkciu úroku z omeškania, znižuje sa oň zákonný úrok z omeškania. Tento právny záver predstavoval podľa najvyššieho súdu primárny dôvod rozsudku krajského súdu, pre ktorý bola zmenená časť vyhovujúceho výroku rozsudku okresného súdu a žaloba o zaplatenie úroku z omeškania vo výške uhradeného zmenkového úroku zamietnutá. Podľa najvyššieho súdu teda v napadnutom rozsudku krajského súdu primárne nešlo o posúdenie uplatneného nároku na zaplatenie úrokov z omeškania z kauzálneho vzťahu z hľadiska inštitútu dobrých mravov (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Na základe uvedeného následne najvyšší súd dospel k záveru, že v dovolaní sťažovateľom vymedzená právna otázka nekorešponduje s právnou otázkou, od ktorej vyriešenia závisel rozsudok krajského súdu, a preto uvedený rozsudok nebolo možné podrobiť vecnému preskúmvaniu a ani zohľadniť jeho prípadné vecné nesprávnosti.

21. V dovolaní predložená právna otázka podľa najvyššieho súdu súvisela so sekundárnym dôvodom rozsudku krajského súdu vo výroku, ktorým bola zmenená časť vyhovujúceho výroku rozsudku okresného súdu. Krajský súd v tejto časti odôvodnenia napadnutého rozsudku (jeho bod 29) vyhodnotil individuálne okolnosti daného prípadu v súlade so závermi nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 47/2019 z 15. októbra 2019. V tejto súvislosti v napadnutom uznesení najvyšší súd následne zrozumiteľne vysvetlil, že materiálnym jadrom posudzovania dobrých mravov (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka) sú individuálne okolnosti prípadu, ktoré sú v každej jednotlivjej veci odlišné a ich posúdenie znamená hľadanie spravodlivého riešenia predmetného sporu. S ohľadom na uvedené najvyšší súd konštatoval, že odpoveď na sťažovateľom nastolenú právnu otázku je priamo závislá od posúdenia konkrétnych okolností jednotlivých vecí, a preto ju nemožno považovať za zmysluplnú, hmotnoprávne riešiacu vec v podstate problému a ani za zásadnú právnu otázku, ku ktorej by mal zaujať stanovisko dovolací súd.

22. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktorého odôvodnenie bolo konfrontované s obsahom dovolania sťažovateľa, nemožno vyčítať svojvoľnosť či nedostatočnosť. Najvyšší súd poskytol v odôvodnení napadnutého uznesenia dostatočnú odpoveď vymedzením právnych úvah, ktorými sa pri posúdení sťažovateľom položených právnych otázok riadil, ako aj špecifikáciou ďalších dôvodov, ktoré ho viedli k odmietnutiu dovolania. Tieto závery netrpia žiadnymi vnútornými rozpormi a zaujímajú stanovisko k podstate dôvodov uvedených v dovolaní v rozsahu, ktorý je porovnateľný s obsahom dovolania. V tejto súvislosti ústavný súd rovnako ako najvyšší súd považuje za potrebné zdôrazniť, že odpoveď na sťažovateľom položenú dovolaciu otázku v preskúvanom konaní bola v istej miere predurčená predchádzajúcim nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 47/2019 z 15. októbra 2019 v tejto veci (ktorého kasačnými účinkami boli oba súdy viazané), na ktorého obsah najvyšší súd opakovane odkázal (napr. v bodoch 4, 21, 23 a 24 napadnutého uznesenia). Ústavný súd dodáva, že najvyšší súd nemohol pristúpiť ku skúmaniu ďalších možných väd napadnutého rozsudku krajského súdu a konania, ktoré mu predchádzalo, keďže pri rozsahu prieskumu bol limitovaný vymedzením dôvodov podaného dovolania sťažovateľom a dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľ neuplatnil.

23. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nezistil v právnych záveroch napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutými rozhodnutiami ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť jeho porušenia, ktorej reálnosť by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Pokiaľ totiž sťažovateľ porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy odvíja od porušenia práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k porušeniu uvedených práv, je preto celkom prirodzené, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

25. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu